

การนำเครื่องกรองไร้ออกซิเจนที่มีตัวกลาง เต็มถังและเครื่องตั้ง
มาประยุกต์ใช้กับน้ำเสียที่มีความเข้มข้นต่ำ



นายทิทัศน์ ชื่นชมชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

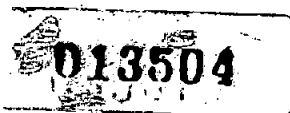
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

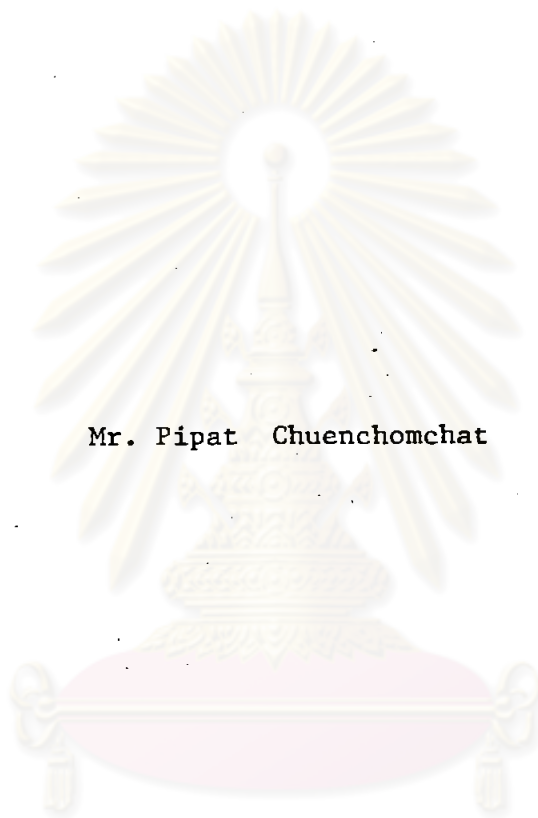
พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-377-8



I 16686269

Application of a Filled-Up and a Half-Filled
Anaerobic Filters for Low Strength Wastewater



Mr. Pipat Chuenchomchat

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering

Department of Sanitary Engineering

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำ เครื่องกรองใร้ออกซิเจนที่มีตัวกลาง เต็มถัง และเครื่องตั้งมาประยุกต์ใช้กับน้ำเสียที่มีความเข้มข้นต่ำ

โดย

นายพิพัฒน์ ชื่นชมชาติ

ภาควิชา

วิศวกรรมสุขาภิบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.มันลีน ตันทูลเวศม์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

[Handwritten Signature]

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย หิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten Signature]

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สวัสดิ์ ธรรมรักษา)

[Handwritten Signature]

.....กรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.มันลีน ตันทูลเวศม์)

[Handwritten Signature]

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วีรวรรณ ปัทมาภีร์)

[Handwritten Signature]

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ไพพรรณ หรประภา)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การนำเครื่องกรองไร้ออกซิเจนที่มีตัวกลาง เต็มถังและครึ่งถังมาประยุกต์
ใช้กับน้ำเสียที่มีความเข้มข้นต่ำ

ชื่อนิสิต นายพิพัฒน์ ชื่นชมชาติ

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. มั่นสิน ตันพูลเวศม์

ภาควิชา วิศวกรรมสุขาภิบาล

ปีการศึกษา 2528

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษางานวิจัยนี้เพื่อ นำเอาระบบเครื่องกรองแบบไร้ออกซิเจน
มาใช้กับน้ำเสียที่มีความเข้มข้นต่ำ ในลักษณะที่มีการเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานระหว่าง
เครื่องกรองที่มีการวางชั้นตัวกลาง เต็มถัง กับ เครื่องกรองที่มีการวางชั้นตัวกลางครึ่งถังลอย -
โดยทดลองกับน้ำเสียสังเคราะห์ที่มีความเข้มข้นซีโอติคองที่ที่ 300 มก./ล. ภายใต้ระยะเวลา
กักเก็บน้ำ 4 ระดับ คือ 3, 8, 9 และ 12 ชม. ซึ่งจะมีค่าออร์แกนิกโพลคิง 1.85, 0.62
0.83 และ 0.46 กก.ซีโอติ/ม³-วัน ตามลำดับ จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้
ที่จะนำเอาเครื่องกรองไร้ออกซิเจนมาใช้บำบัดน้ำเสียที่มีความเข้มข้นต่ำ โดยที่เครื่องกรอง
ที่มีตัวกลางครึ่งถังลอยมีสมรรถนะ เหนือกว่าเครื่องกรองที่มีตัวกลาง เต็มถัง เล็กน้อย

จากผลการทดลองหอดสรุปได้ว่า เครื่องกรองทั้งสองมีประสิทธิภาพการกำจัดซีโอติใน
น้ำเสียสังเคราะห์ได้ 50-82% ที่ระยะเวลากักเก็บน้ำ 3-12 ชม. โดยมีประสิทธิภาพในการ
กำจัดซีโอติสูงสุดที่ระยะเวลากักเก็บน้ำ 12 ชม. ซึ่งมีอัตราการผลิตก๊าซมีเทนได้ 0.068 ลิตร/
กรัมซีโอติที่ถูกกำจัด ก๊าซชีวภาพจะประกอบด้วยก๊าซไนโตรเจน 45% ก๊าซมีเทน 47% ก๊าซ
คาร์บอนไดออกไซด์ 8%

Thesis Title Application of a Filled-Up and a Half-Filled Anaerobic Filters for Low Strength Wastewater.

Name Mr. Pipat Chuenchomchat

Thesis Advisor Associate Professor Munsin Tuntoolavest, Ph.D.

Department Sanitary Engineering

Academic Year 1985

ABSTRACT

The aim of this study was to apply anaerobic filter to treat low strength wastewater, by comparing the performances of filled-up media anaerobic filter to half-filled suspended media one. The experiments were applied to treat synthetic waste which had fixed COD concentration to 300 mg/l and treated under four hydraulic retention times, ie. 3, 6, 9 and 12 hours at organic loadings of 1.85, 0.62, 0.93 and 0.46 kg COD/m³-day respectively. From this research, it revealed that the anaerobic filter was a promising candidate for treatment of low strength wastewater. Furthermore this experiment showed that the performances of the half-filled filter were over than the filled-up one.

It could be concluded from the experimental results that the COD removal efficiencies were around 50-92% at retention times of 3 to 12 hours. The maximum efficiency of COD removed was at 12 hours hydraulic retention time and the methane production was 0.096 l/gm COD removed. Gas composition are averaged of 45% nitrogen, 47% methane and 8% carbon dioxide.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มันลีน ตัดทูล เวศม์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านกรุณาให้คำชี้แนะแนวทางในการวิจัย อีกทั้งอบรมสั่งสอนให้เกิดวิจรรณญาณในเชิงวิชาการ และความไม่ฝรั้ อันเป็นผลให้งานวิจัยนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาลทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย รวมทั้งการประสิทธิ์ประสาทวิทยากรต่าง ๆ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการวิจัยทุกท่าน

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่เป็นทั้งเพื่อน และผู้ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

อนึ่ง งานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นรูปเล่มออกมาได้ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

คุณความดีอันพึงมีจากงานวิจัยครั้งนี้ ขอมอบ เป็น เครื่องบูชาแด่บุพการีทั้งสองผู้ซึ่งสนับสนุนทางด้านการศึกษาของบุตร เสมอมา อีกทั้งญาติพี่น้องผู้ให้ซึ่งความรัก ความห่วงใย และช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความพากเพียร ระลึกรู้ สมาธิ ปัญญา แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

หน้า

2.1	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	10
3.	ทฤษฎีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
3.1	จุลชีวะและชีวเคมีของขบวนการหมักแบบไร้ออกซิเจน	11
3.1.1	ขั้นตอนการย่อยสลายที่ทำให้เกิดกรด	13
3.1.2	ขั้นตอนการย่อยสลายที่ทำให้เกิดก๊าซมีเทน	16
3.2	ปัจจัยที่มีผลต่อขบวนการหมักแบบไร้ออกซิเจน	16
3.2.1	อุณหภูมิ	16
3.2.2	พีเอช กรดโวลลาไทล์ และสภาพความเป็นด่าง	18
3.2.3	ศักยภาพการให้และรับอิเล็กตรอน	20
3.2.4	ความต้องการสารอาหารที่จำเป็น	27
3.2.5	สารพิษ	27
3.2.5.1	พิษของกรดโวลลาไทล์	27
3.2.5.2	พิษของอีออนหรือโลหะหนัก	27
3.2.5.3	พิษของก๊าซบางชนิด	30
3.2.5.4	พิษของสารอินทรีย์	31
3.3	การใช้ระบบหมักแบบเครื่องกรองไร้ออกซิเจน	31
3.3.1	ลักษณะการทำงานของเครื่องกรองไร้ออกซิเจน	31
3.3.2	การทดลองระบบย่อยสลายแบบไร้ออกซิเจนกับน้ำเสียความเข้มข้นต่ำที่ผ่านมา	32
3.3.3	ข้อได้เปรียบและข้อจำกัดของเครื่องกรองไร้ออกซิเจน	34
4.	แผนงานและการดำเนินการวิจัย	35
4.1	แผนงานการทดลอง	35
4.2	การเตรียมน้ำเสียสังเคราะห์	36
4.3	เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง	36
4.3.1	ตัวเครื่องกรองไร้ออกซิเจน	36
4.3.2	เครื่องสูบชนิดรีดสาย (Peristaltic Pump)	38

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
4.3.3	ตัวกลางพลาสติก 39
4.3.4	ขวดดักก๊าซ 39
4.3.5	เครื่องวัดปริมาณก๊าซ 39
4.4	การเก็บตัวอย่างและการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ 42
4.4.1	การเก็บตัวอย่างน้ำ 42
4.4.2	การวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ 42
4.5	การวัดและวิเคราะห์ก๊าซ 43
5.	ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล 45
5.1	การเริ่มเลี้ยงจุลชีพ (Start Up) 45
5.2	ผลการวิจัยของเครื่องกรองไร้ออกซิเจนที่มีตัวกลางเติมถังและครึ่ง ถัง 46
5.2.1	ค่าพีเอช 46
5.2.2	กรดเวลาไหล สภาพความเป็นต่างรวม สภาพความเป็น- ไบคาร์บอเนต 50
5.2.3	ไออาร์ที 66
5.2.4	ตะกอนแขวนลอยและตะกอนแขวนลอยเวลาไหล 66
5.2.5	ซีไอดีและประสิทธิภาพในการกำจัด 72
5.2.6	อัตราการผลิตก๊าซชีวภาพ 81
5.2.7	ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส 83
5.3	วิจารณ์และ เปรียบเทียบผลการทดลองเครื่องกรองไร้ออกซิเจนที่มี- ตัวกลางเติมถังและครึ่งถัง 85
5.3.1	อิทธิพลของระยะเวลาที่เก็บน้ำที่มีต่อเครื่องกรองไร้ออก ซิเจน 85
5.3.1.1	อิทธิพลของระยะเวลาที่เก็บน้ำที่มีต่อพีเอช- กรดเวลาไหล และสภาพความเป็นต่าง ... 85
5.3.1.2	อิทธิพลของระยะเวลาที่เก็บน้ำต่อไออาร์ที. 87

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
5.3.1.3 อิทธิพลของระยะเวลาเก็บน้ำต่อตะกอน - แขวนลอย	88
5.3.1.4 อิทธิพลของระยะเวลาเก็บน้ำต่อประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดี	88
5.3.1.5 อิทธิพลของระยะเวลาเก็บน้ำต่อการผลิต- ก๊าซชีวภาพ	89
5.3.1.6 สมดุลย์ของสารอินทรีย์คาร์บอนในระบบ ...	100
5.3.2 ความเป็นอยู่และชนิดของตะกอนจุลชีพภายในเครื่องกรอง	102
5.3.3 การสูญเสียแรงดันหัวน้ำภายใน เครื่องกรอง	102
6. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ	104
6.1 บทสรุป	104
6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยที่นำศึกษาต่อไป	106
7. ความสำคัญทางด้านวิศวกรรม	106
เอกสารอ้างอิง	107
ภาคผนวก	119
ประวัติ	133

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 บ่อหมัก	3
1.2 ถังหมักชนิดอัตราค่าจัดเข้า	3
1.3 ถังหมักชนิดอัตราค่าจัด เร็ว	3
1.4 ระบบถังหมักแบบสัมผัส	5
1.5 ระบบถังหมักแบบสอง เฟส	5
1.6 ระบบ เครื่องกรองไร้ออกซิเจน	7
1.7 ระบบ AFB และ AAFEB	7
1.8 ระบบ UASB	7
1.9 ระบบ Anaerobic Rotating Biological Reactor	9
1.10 ระบบ Anaerobic Baffled Reactor	9
3.1 ขบวนการ เมตาบอลิซึมของขบวนการหมักแบบไร้ออกซิเจน	12
3.2 การย่อยสลายกลูโคสโดยผ่านขบวนการไกลคอลลิซิส	15
3.3 การย่อยสลายกรดไขมันโดยผ่านขบวนการ เบตาออกซิเดชัน	15
3.4 แสดงความสัมพันธ์ในทางทฤษฎีระหว่างคาร์บอนไดออกไซด์ ทีเอช และสภาพความ เป็นต่างไปคาร์บอนเนตของถังหมักไร้ออกซิเจน	19
3.5 พิสัยของไออาร์ทีในระบบไร้ออกซิเจนและระบบไร้ออกซิเจน	23
3.6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างไออาร์ทีกับระยะเวลาในการวัด	25
3.7 ปฏิกริยาการทำลายพิษของโลหะหนักโดยซัลไฟด์ในสภาวะไร้ออกซิเจน	28
4.1 แสดง เครื่องกรองไร้ออกซิเจนที่มีตัวกลาง เต็มถังและครึ่งถัง	37
4.2 เครื่องวัดปริมาณก๊าซ	40
4.3 ส่วนประกอบของอุปกรณ์ที่ใช้ติดตั้งในการวิจัย	41
5.1 กราฟแสดงทีเอชของน้ำทิ้งที่ออกจาก เครื่องกรอง	47
5.2 กราฟแสดงทีเอชภายใน เครื่องกรองที่ระดับ 1.05 เมตร	48
5.3 กราฟแสดงทีเอชที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายในเครื่องกรอง	49
5.4 กราฟแสดงกรดเวลาไหลของน้ำทิ้งที่ออกจาก เครื่องกรอง	51

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.5 กราฟแสดงกรดเวลาไหลภายในเครื่องกรองที่ระดับ 1.05 เมตร	52
5.6 กราฟแสดงกรดเวลาไหลที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายในเครื่องกรอง	53
5.7 กราฟแสดงความเป็นค่ารวมของน้ำทิ้งที่ออกจากเครื่องกรอง	55
5.8 กราฟแสดงความเป็นค่ารวมภายในเครื่องกรองที่ระดับ 1.05 เมตร	56
5.8 กราฟแสดงความเป็นค่ารวมที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายในเครื่องกรอง	57
5.10 กราฟแสดงความเป็นค่าไบคาร์บอเนตของน้ำทิ้งที่ออกจากเครื่องกรอง	59
5.11 กราฟแสดงความเป็นค่าไบคาร์บอเนตภายในเครื่องกรองที่ระดับ 1.05 เมตร .	60
5.12 กราฟแสดงความเป็นค่าไบคาร์บอเนตที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายในเครื่องกรอง	61
5.13 กราฟแสดงอัตราส่วนกรดเวลาไหลต่อสภาพความเป็นค่ารวมของน้ำทิ้งที่ออกจาก เครื่องกรอง	63
5.14 กราฟแสดงอัตราส่วนกรดเวลาไหลต่อสภาพความเป็นค่ารวมภายในเครื่องกรอง ที่ระดับ 1.05 เมตร	64
5.15 กราฟแสดงกรดเวลาไหลต่อสภาพความเป็นค่ารวมที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายใน เครื่องกรอง	65
5.16 กราฟแสดงไออาร์ทีของน้ำทิ้งที่ออกจากเครื่องกรอง	67
5.17 กราฟแสดงไออาร์ทีภายในเครื่องกรองที่ระดับ 1.05 เมตร	68
5.18 กราฟแสดงไออาร์ทีที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายในเครื่องกรอง	69
5.19 กราฟแสดงตะกอนแขวนลอยของน้ำทิ้งที่ออกจากเครื่องกรอง	70
5.20 กราฟแสดงตะกอนแขวนลอยเวลาไหลของน้ำทิ้งที่ออกจากเครื่องกรอง	71
5.21 กราฟแสดงตะกอนแขวนลอยภายในเครื่องกรองที่ระดับความสูงต่าง ๆ	73
5.22 กราฟแสดงตะกอนแขวนลอยเวลาไหลภายในเครื่องกรองที่ระดับความสูงต่าง ๆ .	74
5.23 กราฟแสดงซีไอดีของน้ำทิ้งที่ออกจากเครื่องกรอง	75
5.24 กราฟแสดงซีไอดีภายในเครื่องกรองที่ระดับ 1.05 เมตร	76
5.25 กราฟแสดงซีไอดีและประสิทธิภาพในการกำจัดที่ระยะเวลาที่เก็บน้ำและออร์แก- นิคไหลตึงต่าง ๆ กัน	78
5.26 กราฟแสดงซีไอดีที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายในเครื่องกรอง	79
5.27 กราฟแสดงประสิทธิภาพการกำจัดซีไอดีที่ระดับความสูงต่าง ๆ ภายในเครื่องกรอง.	80

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.28 กราฟแสดงปริมาณก๊าซรวมที่ได้รับจาก เครื่องกรอง	82
5.29 กราฟแสดง เปอร์เซนต์ก๊าซไนโตรเจนที่เวลากักเก็บน้ำและออร์แกนิกไหลตติงต่าง ๆ	92
5.30 กราฟแสดงความสามารถในการละลายของไนโตรเจนและปริมาณก๊าซไนโตรเจน	93
5.31 กราฟแสดง เปอร์เซนต์มีเทนที่เวลากักเก็บน้ำและออร์แกนิกไหลตติงต่าง ๆ	95
5.32 กราฟแสดงมีเทนที่ละลายในน้ำที่เวลากักเก็บน้ำและออร์แกนิกไหลตติงต่าง ๆ ...	96
5.33 กราฟแสดงก๊าซมีเทน, มีเทนยิลด์ที่เวลากักเก็บน้ำและออร์แกนิกไหลตติงต่าง ๆ..	98
6.1 ภาพแสดงระบบแผ่นกันไร้ออกซิเจนที่ใส่ตัวกลางในช่องสุดท้าย	105



ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงการจัดหมวดหมู่ของแบคทีเรียที่สร้างมีเทนที่เป็นเชื้อบริสุทธิ์โดย Balch และคณะ	17
3.2 ผลงานวิจัยเกี่ยวกับค่าไออาร์ทีที่วัดได้ในสภาพไร้ออกซิเจน	26
3.3 ความเข้มข้นของอิออนและโลหะหนักที่เกิดเป็นพิษต่อระบบการหมักได้โดยตรง ...	29
3.4 ผลของแอมโมเนียไนโตรเจนต่อระบบกำจัดน้ำทิ้งแบบไม่ใช้ออกซิเจน	30
4.1 การเปลี่ยนแปลงระดับออร์แกนิกโพลดิงเมื่อมีการแปรเปลี่ยนเวลากักเก็บน้ำ ..	36
4.2 ส่วนประกอบของน้ำเสียสังเคราะห์ที่มีความเข้มข้นซีไอดี 300 มก./ล.	38
4.3 แผนการเก็บและการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ	43
5.1 ค่าเฉลี่ยของทีเอชที่ระยะเวลาเก็บน้ำต่าง ๆ กัน ณ สภาวะคงตัว	50
5.2 ค่าเฉลี่ยของกรดโวลลาไทล์ ณ สภาวะคงตัว	54
5.3 ค่าเฉลี่ยของสภาพความเป็นด่างรวม ณ สภาวะคงตัว	58
5.4 ค่าเฉลี่ยของสภาพความเป็นด่างไบคาร์บอเนต ณ สภาวะคงตัว	62
5.5 ค่าเฉลี่ยของกรดโวลลาไทล์ต่อสภาพความเป็นด่างรวม ณ สภาวะคงตัว	62
5.6 ค่าเฉลี่ยของไออาร์ที ณ สภาวะคงตัว	66
5.7 ค่าเฉลี่ยของตะกอนแขวนลอยและตะกอนแขวนลอยโวลลาไทล์ ณ สภาวะคงตัว ..	72
5.8 ค่าเฉลี่ยของซีไอดี ณ สภาวะคงตัว	81
5.9 ก๊าซชีวภาพรวมและองค์ประกอบ ณ สภาวะคงตัว	83
5.10 ปริมาณไนโตรเจนและฟอสฟอรัสของน้ำเสียและน้ำทิ้ง	84
5.11 ปริมาณก๊าซไนโตรเจนที่เข้าและออกจากเครื่องกรองทั้งสอง	94
5.12 ปริมาณก๊าซมีเทนที่ผลิตได้จากเครื่องกรองทั้งสอง	99
5.13 ส่วนประกอบของก๊าซชีวภาพที่ได้จากการบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือนที่เคยมีผู้ศึกษาไว้เปรียบเทียบกับของผู้วิจัย	100
5.14 สมดุลย์ของสารอินทรีย์คาร์บอนในเครื่องกรองเครื่องตั้ง	101
5.15 สมดุลย์ของสารอินทรีย์คาร์บอนในเครื่องกรองเต็มถัง	101